

אבל חצר ומבוי, ששניהם רשות היחיד של "רבים" הן, היה מקום לומר שמותר להוציא מזה לזה. להכי קא משמע לן דאסור, וצריך שיתוף מבואות.

גמרא:

לעיל בדף עא א שנינו ברייתא, ובה מחלוקת האם צריך לעשות גם עירוב חצירות להתיר לטלטל מחצר לחצר וגם שיתוף מבואות, וכדעת רבי מאיר. או שיש לעשות כדעת רבנן, דסבירא להו או מערבין או משתתפין. ועתה הוינן בביאור משנתנו, שברישא קתני בה: עירבו בחצירות ולא נשתתפו במבוי — מותרין בחצירות ואסורין במבוי, לפי שאין לסמוך על עירוב החצירות במקום שצריכים שיתוף מבואות.

הא מני? — רבי מאיר היא, דאמר: בעינן עירוב חצירות ובעינן נמי שיתוף מבואות.

ואם כן, אימא מציעתא, דקתני בה: ואם נשתתפו במבוי — מותרין כאן וכאן. בין בחצירות ובין במבוי.

וקא סלקא דעתין שנשתתפו רק במבוי, ובכל זאת מותרים לטלטל גם בחצירות, משום דסמכינן אשיתוף במקום עירוב.

והא אתאן לרבנן, דאמרי: בחדא, בשיתוף או בעירוב, סגיא, מספיק!

ומשנינן: הא לא קשיא.

דרך פתח שביניהם, כדי לטלטל מזו לזו — אבל לא נשתתפו במבוי כדי להוציא מן החצרות למבוי — אין סומכין על עירוב החצירות במקום שצריך שיתוף מבואות, ומותרין לטלטל רק בחצירות, ואסורין לטלטל במבוי.

עג-ב ב. ואם נשתתפו במבוי — מותרין כאן וכאן, הן במבוי והן בחצירות.

והגמרא מפרשת דהכי קאמר: אם נשתתפו גם במבוי — מותרין כאן וכאן.

ג. עירבו בחצירות ונשתתפו במבוי, ושכח אחד מבני חצר ולא עירב, אבל בשיתוף היה לו חלק — מותרין כאן וכאן, כדמפרש לה בגמרא.

ד. שכח אחד מבני מבוי ולא נשתתף, אבל בעירוב היה לו חלק — מותרין בחצירות שנשתתפו בעירובן כל בני החצרות, ואסורין במבוי שלא נשתתפו כולן בהתירו.

ובאה המשנה להשמיענו שהמבוי לחצירות הוא כחצר לבתים.

שהיה מקום לומר: לפי שיסוד הגזירה שלא לטלטל מרשות היחיד אחת לרשות היחיד השניה, הוא כדי שלא יבואו לטעות ולהוציא מרשות היחיד לרשות הרבים.

אם כן, יתכן שחשש זה קיים רק כאשר מוציאים מרשות היחיד אל רשות היחיד הדומה ל"רשות הרבים". כגון להוציא מהבית שהוא רשות "היחיד" אל החצר שהיא דומה לרשות "הרבים".

כי במציעתא לא קתני ששיתוף מבואות מתיר לבדו את הטילטול בחצירות.

אלא — **ואם נשתתפו "נמי" במבוי, חוץ מעירוב החצירות שעשו, קאמר.**

ולפיכך מותרין כאן וכאן, משום שעשו את שניהם.

ואכתי מקשינן דלא אתיא כולה מתניתין כחד תנא:

אימא רישא דסיפא דמתניתין:

עירבו בחצירות ונשתתפו במבוי, ושכח אחד מבני הצר ולא עירב יחד עם בני חצירו להתיר חצירו, אבל נשתתף בשיתוף המבוי — מותרים כאן וכאן.

הך סיפא היכי דמי?

אי דלא בטיל רשותו, ומותרין בחצר מפני שסומכין על השיתוף — אמאי מותרים לטלטל בחצר — לרבי מאיר, דקאי מתניתין כוותיה, וכדאמרין — והרי אין סומכין על שיתוף במקום שצריך עירוב.

אלא, פשיטא, דבטיל להם רשותו, ומותרין בחצר מפני הביטול, ובמבוי מפני השיתוף, ואתיא שפיר כרבי מאיר.

אבל תיקשי, **אימא סיפא דסיפא, דקתני בה:**

שכח אחד מבני מבוי ולא נשתתפו [נשתתף] — מותרין בחצרות ואסורין במבוי.

ואי מוקמת רישא דסיפא דבטיל השוכח רשותו, אם כן הכי נמי מיירי דבבטיל רשותו, ואמאי אסורין במבוי?

וכי תימא, קסבר רבי מאיר — דאתיא

מתניתין כוותיה — **כי אין ביטול רשות במבוי, וניחא שפיר סיפא דסיפא.**

והא תניא [לעיל דף סח ב]: מעשה בצדוקי אחד שהיה דר עם רבן גמליאל במבוי בירושלים. והתיר רבן גמליאל את הטלטול, באומרו: **שהרי ביטל לכם הנכרי רשותו. דברי רבי מאיר.**

הרי חזינן דשפיר מהני לרבי מאיר ביטול רשות במבוי.

אלא פשיטא, דסיפא דסיפא משום הכי אסורין במבוי, משום דלא בטיל להם רשותו.

ומדסיפא דסיפא איירי דלא בטיל רשותו, רישא דסיפא — דשכח אחד ולא עירב — נמי איירי דלא בטיל, ומכל מקום קתני מותרין כאן וכאן.

ועל כרחך, משום דסמכין אשיתוף במקום עירוב, ואם כן, אתיא רישא דסיפא כרבנן.

והשתא תיקשי: הא **רישא דרישא דמתניתין אתיא כרבי מאיר, ומשום הכי אין מותרין במבוי אף שעירבו בחצרות, דתרתיה בעינן, וכדאמרין!**

וסיפא דסיפא דמתניתין על כרחך נמי אתיא כרבי מאיר, דהא קתני דאם שכח אחד ולא נשתתף במבוי מותרין בחצירות מפני שעירבו, ואסורין במבוי מפני שאין סומכין על עירוב במקום שיתוף, והיינו נמי כרבי מאיר.

ואילו **מציעתא, רישא דסיפא — כרבנן!**

ומשנינן: **כולה רבי מאיר היא.**

והא דקשיא לך מציעתא [רישא דסיפא],

אמר ליה אביי לרב יוסף: מאי טעמא דלא תני "פתוחות זו לזו"?

משום דקסבר, שבחצרות הפתוחות זו לזו — אי אפשר להשתתף במבוי כלל.

משום שכל שיתוף מבואות שאין מכניסו ומוציאו למאכל המשותף דרך פתחים במבוי, כלומר: אם בשעה שגובים מכל חצר את חלקה בשיתוף המבוי כדי להניחה באחת החצרות שבמבוי, לא העבירו את המאכל של כל אחת מהחצרות דרך פתח החצר אל המבוי, ומהמבוי אל החצר שמניחין בה את השיתוף, אלא העבירו מחצר לחצר דרך פתח שבין החצרות — לאו שמייה שיתוף מבואות!

וכיון שכן, אם יש פתחים גמורים בין החצרות, חיישינן שמא יעביר את שיתוף המבואות דרך פתחים אלו, ולא דרך המבוי כלל.

ולפיכך בחצרות פתוחות זו לזו ליכא למיתני "נשתתפו במבוי".⁽⁸¹⁾

איתיביה ממתניתין דלעיל דף עא א:

בעל הבית מבני המבוי שהיה שותף לשכניו שבמבוי — לשם שותפות בעלמא, ולא לשם שיתופי מבואות — לזה ביין ולזה ביין — אין צריכין לערב [להשתתף במבוי],

דקתני: שכח אחד מבני חצר ולא עירב מותרין כאן וכאן, דעל כרחך טעמא משום דסומכין על שיתוף במקום עירוב, ודלא כרבי מאיר.

לא תיקשי: דטעמא מאי אמר רבי מאיר בעינן עירוב ובעינן שיתוף, ולא סמכין אשיתוף לבד — כדי שלא לשכח תורת עירוב מן התינוקות [וכדאמרן לעיל דף עא ב הך טעמא לרבי מאיר].

והכא, במתניתין, כיון דרובה של חצר עירוב, ורק אחד הוא ששכח ולא עירב, לא משתכחא תורת עירוב מהן.⁽⁸⁰⁾

אמר רב יהודה: רב לא תני במשנתנו חמש חצירות "פתוחות זו לזו" ופתוחות למבוי. אלא מיירי שלא היה פתח בין החצירות.

והא דקתני "עירבו בחצירות", לאו כדפרשינן לה לעיל, שעירבו אף החצרות ביניהם, אלא שעירבה רק כל חצר לעצמה. שהרי אין יכולין לערב החצרות זו עם זו, כיון שאין פתח ביניהן.

וכן אמר רב כהנא: רב לא תני "פתוחות זו לזו".

איכא דאמרי: רב כהנא גופיה לא תני "פתוחות זו לזו".

ובכי האי גוונא חיישינן שתשתכח תורת שיתוף מן התינוקות.

81. וכתבו התוספות: דאם אין פתח גמור ביניהם אלא חלון שפיר דמי להשתתף.

80. וכתב הריטב"א: הא דבסיפא דסיפא — כששכח אחד מבני מבוי ולא נשתתף — קתני שאסורין במבוי מפני שאין סומכין על עירוב במקום שיתוף, ולא אמרינן נמי דהכא לא שייך סברת רבי מאיר שלא תשתכח. היינו משום דבסיפא מיירי ששכחה חצר שלימה להשתתף,

דסמכינן אשותפות דידהו!

ותיקשי, והרי לא העבירוהו דרך מבוי, והיכי מהני?!

ומשנינן: **התם מיירי דאפקיה לחבית מביתו ועייליה** [והכניסה] בכל החצרות, ומשם למבוי, ומשם לאחת מחצרות המבוי, אלא שעשה כל זה שלא לשם שיתוף.⁽⁸²⁾

ומותבינן נמי ממתניתין דלקמן, דקתני: **כיצד משתתפין במבוי?** מניח את החבית שלו ואומר: הרי זה לכל בני מבוי.

ולכאורה משמע שמהני, אף על גב שלא גבה מהם, ולא העביר את החבית דרך מבוי!

ודחינן: **התם נמי דאפקיה** שהוציא את החבית מהחצר למבוי, **ועייליה**, אחר שזיכה להם, החזירה לחצר.

מתקף לה רבה בר רב הונן: אלא מעתה — שצריך להעביר את שיתוף המבוא בכל החצרות — אם הקנה אחד מבני המבוי לו, לאחד מהם, **פת בסלו**, ולא גבה ממנו, האם **כני נמי דלא הוי שיתוף**, כיון שלא היתה בחצירו של זוכה, ולא באה אליו דרך מבוי.

הא ודאי לא מסתברא לומר כן [ריטב"א]!

וכי תימא לחלק מסברא, ולומר **דהכי נמי דלא הוי שיתוף!**

והא אמר רב יהודה אמר רב: בני חבורה שהיו מסובין בערב שבת אצל אדם אחד שהזמינם לאכול משלו [תוספות], **וקדש עליהן היום** — **הפת שעל שלחן**, שהיא

נתונה שם בשביל כולם, וכאילו זכו בה כולם [תוספות] — **סומכין עליה משום עירוב**.

ואמרי לה, משום שיתוף.

ואמר ופירש רבה: ולא פליגי.

כאן, במסובין בבית, עלה אמרינן: סומכין עלה משום עירוב, דעירוב בעינן דוקא בבית ולא בחצר.

כאן, במסובין בחצר, עלה אמרינן: סומכין עליה משום שיתוף, שהשיתוף מותר להניחו בחצר.

אבל עירוב, שהוא משום דירה, כיון דחצר לאו בת דירה היא, אין להניחו אלא בבית שבחצר.

חזינן מיהא מהכא, שאין צריך להביא השיתוף מן החצרות דרך מבוי. דאי אפשר לומר דאפקיה ועייליה השתא, דהא קתני "וקדש עליהן היום". ומשמע, דליכא שהות לכך [ריטב"א].

וגם אין לומר, שמתחלה בא פתו של בעל הבית מחצרותיהם דרך מבוי לחצר של בעל הבית. דזה אינו מועיל, כיון שעדיין אינה של כולם [תוספות].

ומכח האי קושיא, הדרינן מהא דפירשנו בטעמא דרב שלא שנה במשנה "ופתוחות זו לזו", משום שהשיתוף אינו מועיל בכי האי גוונא.

ואמרינן: **אלא, טעמא דרב הוא:**

82. וכתב רש"י: שנויא דחיקא היא, ולא קאי במסקנא.